

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**P. Virgilio Maronis Aliorumque Poetarum Opuscula, Sive
Lvsvs**

Vergilius Maro, Publius

Antverpiae, 1566

P. Virgilio Maronis Moretum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69268](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69268)

P. VIRGILII MARONIS
MORETVM.

ARGVMENTVM.

Virgilij hoc opusculum Moretum ab eo inscriptum est, à pastilli, seu placenta, ac crusti genere, ex pane & herbis confecto: in quo describendo ingenij libertatem abundè aperit, dum in re tam tenui, tamq̃, vt ita dicam, nulla, graphicè & disertè describit rusticanam in surgendo ante lucem, præsertim hiberno tempore, diligentiam, continentiam, & parsimoniam, subinferens horti feracis commoda.

I AM nox hibernas bis quinque peregerat
I horas, 10
Excubitor'que diem cantu prædixerat
ales,

Simulus exigui cultor cùm rusticus horti,
Tristia ventura metuens ieiunia lucis,
Membra leuat sensim vili demissa grabato, 15
Sollicita'que manu tenebras explorat inerteis,
Vestigat'que focum: lesus quem denique sensit.
Paruulus exusto remanebat stipite fumus,
Et cinis obducta calabat lumina pruna:
Admonet his pronam summissa fronte lucernam, 20
Et producit acu stupas humore carenteis,
Excitat & crebris languentem flatibus ignem.
Tandem concepto tenebra fulgore recedunt,
Opposita'que manu lumen defendit ab aura,
Et reserat clausa, quæ præuidet, ostia clauis. 25
Fusus erat terra frumenti pauper aceruus:
Hinc sibi depromit quantum mensura petebat,
Quæ bis in octonas excurrit pondere libras.
Inde abit, assistit'que mola: parua'que tabella,
Quam fixam paries illos seruabat in vsus, 30
Lumina fida locat, geminos tunc veste lacertos
Liberat, & cinctus villosa tegmine capra
Peruerrat

- Peruerrit cauda silices, gremium' que molarum.
 Admouet inde manus operi, partitus utranque:
 Laua ministerio, dextra est intenta labori.
 Hæc rotat assiduis gyris, & concitat orbem.
 Trita Ceres silicum rapido decurrit ab ictu.
 Interdum fessæ succedit laua sorori,
 Alternat' que vices: modò rustica carmina cantat,
 Agresti' que suum solatur voce laborem.
 Interea clamat Cybale: hæc erat vnica custos,
 10 Afra genus, tota patriam testante figura,
 Torta comam, labro' que tumens, & fusca colore:
 Pectore lata, iacens mammis, compressior aluo,
 Cruribus exilis, spatiosa prodiga planta:
 Continuis rimis calcanea scissa rigeabant.
 15 Hanc vocat, atque arsuræ focis imponere ligna
 Imperat, & flamma gelidos adolere liquores:
 Postquam impleuit opus iustum versatile finem:
 Transfert inde manu fusas in cribra farinas,
 Et quatit, ac remanent summo purgamina dorso:
 20 Subsedit sincera, foraminibus' que liquatur
 Emundata Ceres. laui tum protinus illam
 Componit tabula, tepidas superingerit undas:
 Contrahit admistos tum fonteis, atque farinas
 Transuersat durata manu, liquido que coacto
 25 Interdum grumos spargit sale, iam' que subactum
 Format opus, palmis' que suum dilatat in orbem,
 Et notat impressis equo discrimine quadris.
 Infert inde foco (Cybale mundauerat aptum
 Ante locum) testis' que regens superaggerat igneis.
 30 Dum' que suas peragit Vulcanus, testæ que parteis,
 Simulus interea vacua non cessat in hora:
 Verùm aliam sibi querit opem: neu sola palato

Sit non grata Ceres, quas iungat, comparat escas,
 Non illi suspensa focum carnaria iuxta,
 Durati sale terga suis, trunci que vacabant:
 Traiectus medium sparto sed caseus orbem,
 Et vetus adstricti fascis pendebat anethi. 5
 Ergo aliam molitur opem sibi prouidus heros.

Hortus erat iunctus casula, quem vimina pauca,
 Et calamo redimita leui munibat arundo:
 Exiguus spatio, varijs sed fertilis herbis.

Non illi deerat quod pauperis exigit usus. 10
 Interdum locuples à paupere plura petebat.

Nec sumptus erat illud opus, sed regula cura,
 Si quando vacuum casula, pluuia ne tenebant,

Festá ue lux, si fortè labor cessabat aratri, 15
 Horti opus illud erat. varias disponere plantas

Norat, & occulta committere semina terra,
 Vicinos que aptè cura summittere riuos.

Hic olus, hic late fundentes brachia beta,
 Fecundus que rumex, malua que inula que virebant.

Hic *cicer, & capiti nomen debentia cepe. 20

Hic etiam nocuum capiti, gelidum que papauer,

Grata que nobilium requies lactuca ciborum,

Et grauis in latum demissa cucurbita ventrem.

Verum hic non domini (quis enim contractior illo?)

Nonis que Sed populi prouentus erat, *certis que diebus 25

Venaleis olerum fasceis portabat in urbem:

Inde domum ceruice lenis, grauis ære redibat,

Vix unquam urbani comitatus merce macelli.

Cepa rubens, secti que famem domat area porri,

Quæ que trahunt acri vultus nasturtia morsu, 30

Intuba que, & Venerem reuocans eruca morantem.

Tunc quoque tale aliquid meditans intrauerat hortu:

Ac

Ac primum leuiter digitis tellure refossa,
 Quatuor educit cum spissis halia fibris.
 Inde comas apij gracileis, rutam' que virentem
 Vellit, & exiguo coriandra trementia filo.
 5 Hæc ubi collegit, latum confedit ad ignem:
 Et clara famulam poscit mortalia voce.
 Singula tum capitum numerosa cortice nudat,
 Et summis spoliat corijs, contempta' que passim
 Spargit humi, atque abicit: seruatum gramine bulbū
 10 Tingit aqua, lapidis' que cauum demittit in orbem.
 Hinc salis *inspergit micas, sale durus adeso
 Casus adycitur, dictas superingerit herbas,
 Et læna vestem setosa sub inguina fulcit.
 Dextera pistillo primum fragrantia mollit
 15 Halia: tum pariter misto terit omnia succo.
 It manus in gyrum: paullatim singula vires
 Deperdunt proprias: color est è pluribus vnus.
 Nec totus viridis, quia lactea frustra repugnant:
 Nec de lacte nitens, quia tot variatur ab herbis.
 20 Sæpe viri nares acer iaculatur apertas
 Spiritus, & simo damnat sua prandia vultu.
 Sæpe manu summa lacrimantia lumina tergit,
 Immerito' que furens dicit conuitia fumo:
 Procedebat opus, non iam salebrosus, vt antè,
 25 Sed grauior lentos ibat pistillus in orbis,
 Ergo Pallady guttas instillat oliui,
 Exigui' que super vires infundit aceti,
 Atque iterum commiscet opus, mistum' que retractat.
 Tum demum digitis mortaria tota duobus
 30 Circuit, in' que globum distantia contrahit vnum:
 Constet vt effecti species, nomen' que moreti.
 Eruit interea Cybale quoque sedula panem:

adspergit

c s

Quem

*Quem lotis recipit manibus, pulso' que timore
Iam famis, in' que diem securus Simulus illam,
Ambit crura ocreis paribus, tectus' que galero
Sub iuga parentes cogit lorata iuuenos,
Atque agit in segetes, & terra condit aratrum.*

P. VIRGILII MARONIS

*COPA.

Copa, mulier,
quæ cauponâ
exercet. Alcia-
rus Parergon
lib. 4. cap. 12.

ARGUMENTVM.

Vult Mæcenatem deliciari. Itaque non nisi rebus iucundissimis, & amœ-
nissimis, atque multarum rerum copia eundem ad sese allicit & inui-
tat: insinuatione quadam utens Copæ Mæcenatis libertæ.

*OPA Syrisca caput Graia redimita mi-
tella,*

C

Crispum sub crotalo docta mouere latus:

Ebria famosa saltat lasciuia taberna,

Ad cubitum raucos excutiens calamos.

Quid iuuat æstiuo defessum puluere abesse,

Quàm potius bibulo decubuisse toro?

Sunt cupæ, calices, cyathi, rosa, tibia, chorda,

*Et *trichila umbriferis frigida arundinibus.*

Est & Menalio que garrit dulcè sub antro,

Rustica pastoris fistula in ore sonans.

Est & vappa cado nuper diffusa picato:

Est strepitans rauco murmure riuus aquæ.

Sunt etiam croceo viola de flore corollæ,

Sertá que purpurea lutea mista rosa:

Et que virgineo libata Achelois ab amne

Lilia vimineis attulit in calathis.

*Sunt & caseoli, quos *iuncea fiscina siccant:*

*Sunt *autumnali cerea pruna *die,*

Despaut. lib. 3.
Artis vers. legit,
Triclina um-
brofis, pro Tri-
clinia, per syn-
copen.

scirpea
autumnalis
Dca,

Casta-